

döntését tekintve nem helyeselhető, de a döntés egy jelentékeny részével adós is maradt.

B. S.

„... mert a esatolt váltóban kamat kitüntetve nincs“. A telekkönyvi rendtartás 88. §. b. pontjához kapcsolódó joggyakorlat zálogjogi előjegyzést enged lejárt váltó alapján, ami helyes. A már lejárt kamatok erejéig azonban előjegyzésnek helye nincs, ami már kevésbé helyes.

Az elutasító rendelkezés indoka az, hogy az előjegyzés alapjául szolgáló váltóban kamat kikötve nincs. Ennek az indokolásnak tarthatatlansága azonban nyilvánvaló, mert hiszen a váltóba tudvalevőleg nem szoktak szerződési rendelkezéseket felvenni. De minek is kellene, hiszen megmondja a törvény (Váltótörvény 50—51. §-ok és 1895:XXXVI. t.-c. 3. §.) anélkül is, hogy a váltó lejárat napjától 6% kamat jár. Áll ez, hacsák a felek a kamatfizetési kötelezettséget ki nem zárták. Kizárás híján tehát a kamatok erejéig előjegyzést kellene elrendelni. A kizárást kell a váltón feltüntetni, nem a kamatkikötést.

Ha figyelembe vesszük, hogy a 6%-os kamat a legtöbb esetben távolról sem reparálja a nemfizetés okozta érdeksérrelmet, annál fokozottabban szükségesnek mutatkozik a ki nem elégitő gyakorlat megváltoztatása. Mert a mai elutasító bírói gyakorlatot másnak, mint az élettől teljesen elzárkózottnak tekinteni nem lehet. Összhangba kell tehát hozni a gyakorlatot e ponton az étellel, vagy legalább is a törvényvel, azzal, amely a késedelemre ex lege írja elő a kamatot, és csak azt fosztja meg attól, aki kizárni engedte.

Dr. Balla Ignác

Az államkincstár beszámítási joga. Az a nagy átalakulási folyamat, melyen magánjogunk napjainkban szemmel láthatólag keresztül megy, erősen érezteti hatását a kútfők rendszerén is. Új jogforrások keletkeztek; immár nemcsak a ministeri rendeletek alkotnak jogot, hanem a végrehajtási utasítások és hivatalos összeállítások paragrafusrengétegeiben is szerényen meghúzódnak nagyjelentőségű magánjogi szabályok.

A közadók kezeléséről szóló 1927 évi 600 P. M. sz. hivatalos összeállítás speciálisan szabályozza az államkincstár, illetve a helyhatóság beszámítási jogát. A H. Ö. 53. §. 12. pontja értelmében — u. i. a köztartozásoknál mutatkozó hátralékok a hátralékosnak az államkincstárral, illetve a helyhatósággal szemben fennálló követelésből foglalás nélkül is levonásba hozhatók, sőt az ily hátralékok az ezekre a követelésekre esetleg vezetett

bírói vagy közigazgatási foglalatásokat is megelőzik.

Amíg azonban a hivatalos összeállítás az államkincstárnak teljes beszámítási jogot enged, addig a tételes törvény egyenesen megfosztja az adóalanyokat az adótartozásaikkal szemben netán gyakorolni szándékolt compensatio joguktól. Az 1923:VII. t.-c. 19. §-ának 9. bekezdése szerint az adózónak az állammal vagy más hatósággal szemben fennálló követelése az adójába be nem számíthatók.

A köztartozások és más természetű követelések beszámítása kérdésében tehát a jogegyenlőségi elv német mintára (B. G. B. 395. §.) át van törve. Az államkincstár beszámítási jogának egyoldalúságát államháztartásunk számviteli berendezése indokolja. Vitális érdeke fűződik az államnak ahhoz, hogy adó és illeték stb. követeléseit real-teljesítéssel nyerjenek kiegyenlítést, mert az állam a maga kötelezettségeinek ugyancsak készpénzben tartozik eleget tenni. A Quod licet Jovi szállóige imé jogszabállyá alakult át s a financialis érvek súlya alatt mi is meghajlunk az új tétel jogosultsága előtt.

De amily megértéssel fogadjuk a beszámítási jognak eme egyenlőtlen szabályozását, annyira indokolatlannak tartjuk azt az irányzatot, amely az államkincstár privilégiumát még kiszélesíteni törekszik.

Kiterjesztő teudentiát ismerünk fel a Kúria P. IV. 7238. 1929. sz. ítéletében, mely egy szab. kir. városnak adja meg a legmészebbmű beszámítási jogot az ellene építkezési munkálatokból támasztott követeléssel szemben. Az építési vállalkozó u. i. már a munka kezdetén engedményezte az építkezésből származó összes követelését; a város azonban a végelszámoláskor levonta a vállalkozót (engedményezőt) terhelő összes, tehát az engedményezés ténye után is felmerült társadalombiztosító járulékokat. Legfelsőbb bíróságunk azzal a megokolással, hogy az engedményesre nem, valamely özszezszerűen meghatározott lejárt követelés, hanem az az összeg engedményeztetett, mely az építető és a vállalkozó között az engedményezés után is továbbfolyó jogviszony végelszámolás eredményeképen fog jelentkezni, — jogosnak ismerte fel a város beszámítási jogának érvényesítését.

Az ítélet indokolása azonban nem áll összhangban magánjogunk azon tételével, mely az adósnak nem ad beszámítási jogot olyan követelése tekintetében, mely az engedményezés után keletkezett. A bírói gyakorlat

e kérdéssel a pénzüzetek azon ügyleteivel kapcsolatban foglalkozott tüzetesebben, melyekben a hitel folyósításának és biztosításának alapját épen a követelések engedményezése nyújtotta. A hitelezőknek természetesen eminens érdekük, hogy az engedményezett követelés liquiditása vitán felül álljon, tehát arra töreksszenek, hogy az engedményezést az adóssal tudomásul vételessék s ezzel a további kifogásoknak elejét vegyék. A Kúria azonban nem támogatja mindenben a biztonságszerzés e szokásos módját. Az ország egyik első bankjának perében — nagyon helyesen — nem ismerte el olyan jogszokás kifejlődését, mely szerint az adós különösen ha a kir. kincstár, törvényhatóság, stb. az adós, az engedményezés tudomásulvétele és a kereseti kimutatások (átvételi elismervények) kiadása után az ezekben feltüntetett és elismert követelési összeg tekintetében az engedménnyel szemben kifogást ne tehetne. (P. VIII. 5355/1916. sz.)

Ez az ellenjog azonban csak az alapügyletből támasztható kifogásokra áll, de nem a más jogalapról keletkező követelések beszámításának kérdésére. Jelesül legfelsőbb bíróságunk deklarálta azt a jogszabályt is, hogy a követelésnek az adós hozzájárulásával az új hitelezőre történt átruházása után az adós az új hitelezővel szemben már nem teheti beszámítás tárgyává az eredeti hitelezője ellen utóbb keletkezett követelését (P. IV. 54/1922. sz.).

A fenti ítélet utal arra, hogy a vállalkozó követelése az engedményezéskor még nem járt le, amiből következtethető, hogy a Kúria hivatkozás nélkül ugyan, de a MMT. 1230. §-ára gondolt. E §. u. i. megengedi az engedménnyel szemben a más jogalapról eredő követelés beszámítását még akkor is, ha az az engedménnyről kapott értesítés után jár le, de korábban, mint az átruházott követelés. Amde nyilvánvaló, hogy ezen kiterjesztett beszámítási jog is az adósnak kizárólag azon követeléseire gyakorolható, melyek az engedményezés előtt keletkeztek és csak később jártak le.

Felfogásunk szerint tehát a szab. kir. város a vállalkozónak csak az engedményezésig felmerült köztartozásait hozhatta volna jogosan levonásba.

Ifj. dr. Nagy Dezső

Közigazgatási tisztviselő felelőssége és polgári perút. A vitás, eldöntendő ügyek tömkelegében állandóan elvi határozatok jönnek létre úgy a bíróságok,